

Myndigheten för civilt försvars föreskrifter och allmänna råd om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst;

beslutade den 14 oktober 2026.

Myndigheten för civilt försvar föreskriver följande med stöd av 3 kap. 3 § tredje stycket förordningen (2003:789)¹ om skydd mot olyckor (FSO) och beslutar följande allmänna råd.

Inledande bestämmelser

1 § Dessa föreskrifter avser innehåll och struktur i de handlingsprogram som kommunerna ska anta enligt 3 kap. 3 och 8 §§ lagen (2003:778) om skydd mot olyckor (LSO).

2 § Handlingsprogrammet ska struktureras enligt bilagan till denna föreskrift. Underrubriker får läggas till i strukturen för att skapa delkapitel.

3 § Kommunens handlingsprogram ska på en övergripande nivå beskriva förebyggande verksamhet och räddningstjänst för såväl fredstid som höjd beredskap. Beskrivningar avseende höjd beredskap regleras endast i 18 §.

Allmänna råd

Även om beskrivningarna är på övergripande nivå, bör de grunda sig på ett mer detaljerat arbete. De dokument som beskriver sådant arbete bör beskrivas i handlingsprogrammet och anges i bilaga enligt 22 § i dessa föreskrifter.

Handlingsprogrammen bör inte innehålla uppgifter som omfattas av sekretess.

Beskrivningarna för höjd beredskap bör utgå från bland annat dialog mellan kommunen och länsstyrelsen.

¹ Senaste lydelse av 3 kap. 3 § tredje stycket SFS 2025:1114.

Handlingsprogrammets innehåll och struktur

Inledning

4 § Kommunen ska ange att dokumentet utgör handlingsprogram för förebyggande verksamhet enligt 3 kap. 3 § LSO och/eller räddningstjänst enligt 3 kap. 8 § LSO. Kommunen ska också ange vilka kommuner som handlingsprogrammet avser.

Beskrivning av kommunen

5 § Kommunen ska ge en allmän beskrivning av det aktuella geografiska området.

Allmänna råd

I beskrivningen bör bland annat anges

- befolkningsmängden i kommunen och dess tätorter,
 - den totala arealen, samt
 - den förväntade samhällsutvecklingen och demografin.
-

Styrning av skydd mot olyckor

6 § I handlingsprogrammet ska anges hur uppgifterna enligt LSO är fördelade inom kommunen. Ansvarsfördelningen mellan kommunen och eventuellt kommunalförbund eller gemensam nämnd ska beskrivas. Det ska framgå när handlingsprogrammet är antaget och av vem.

Risker

Övergripande beskrivning

7 § Handlingsprogrammet ska innehålla en beskrivning av kommunens risker, i form av bedömningar av vilka olyckor inom kommunens geografiska område som kan föranleda räddningsinsatser, hur ofta de kan förväntas inträffa och förväntade konsekvenser för det fall att de inträffar.

Allmänna råd

Beskrivningen bör innefatta allt från olyckor som är vanligt förekommande till olyckor som kan inträffa sällan. Kommunen bör även beskriva den framtida, förväntade utvecklingen av risk för olyckor.

Beskrivning per olyckstyp

8 § Kommunen ska i separata delkapitel beskriva sina risker utifrån lokala förhållanden, såsom avses i 7 §, för följande olyckstyper:

1. brand i byggnad
2. brand utomhus
3. trafikolycka
4. olycka med farliga ämnen
5. naturolycka
6. drunkning
7. ras i byggnad eller annan konstruktion.

Kommunen får komplettera med andra typer av olyckor utifrån lokala förhållanden. Dessa ska likt ovanstående olyckstyper beskrivas i egna delkapitel.

Allmänna råd

Kommunens beskrivning per olyckstyp bör ta hänsyn till och beskriva den variation av risker som finns i kommunen inom respektive olyckstyp, exempelvis när det gäller plats eller omfattning.

Kompletterande delkapitel med olyckstyper utifrån lokala förhållanden bör placeras efter den sista olyckstypen i listan i 8 §. Alternativt får kompletterande olyckstyper infogas mellan några av de föreskrivna olyckstyperna där så bedöms mer lämpligt. Exempelvis får olyckstypen nödställd person utgöra en sådan kompletterande olyckstyp.

Värdering

9 § Kommunen ska, med utgångspunkt i de risker som har beskrivits i 7-8 §§ samt sin nuvarande förebyggande verksamhet och räddningstjänst, värdera kommunens skydd mot olyckor och behovet av åtgärder.

Mål

10 § Kommunen ska fastställa mål för den förebyggande verksamheten och räddningstjänsten utifrån värderingen enligt 9 §. Målen ska bidra till de nationella målen i LSO.

Allmänna råd

Målen i 10 § bör beskriva de effekter kommunen avser att uppnå, exempelvis för den drabbade eller i samhället. De nationella mål som avses i 10 §, är för den förebyggande verksamheten 1 kap. 1 och 3 a §§ LSO samt för räddningstjänst 1 kap. 1 och 3 §§ LSO.

Förebyggande – förmåga och verksamhet

11 § Med *förmåga att förebygga* avses möjligheten att innan olyckor äger rum åstadkomma effekter som minskar sannolikheten för att olyckorna inträffar eller olyckornas konsekvenser.

För att skapa en förmåga att förebygga olyckor inom kommunens geografiska område ska kommunen beskriva hur verksamheten är ordnad och hur den planeras, avseende följande skyldigheter:

1. Tillsyn enligt 5 kap. 1 § LSO.
2. Rådgivning och information enligt 3 kap. 2 § LSO.
3. Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll enligt 3 kap. 4 § LSO.
4. Andra åtgärder än punkterna 2 och 3 som syftar till att förebygga bränder och verka för skydd mot andra olyckor enligt 3 kap. 1 § LSO.

Särskild vikt ska läggas vid den verksamhet kommunen genomför för att bidra till de nationella målen i 1 kap. 1 och 3 a §§ LSO samt de lokala mål för verksamheten som beslutas enligt 10 §.

Allmänna råd

Kommunens arbete med att förhindra människors död och andra allvarliga skador vid bränder bör ta sin utgångspunkt i Inriktning av den nationella strategin för stärkt brandskydd genom stöd till enskilda.

Beskrivningen bör omfatta organisation och resurser, framförallt personalens kompetens.

Avseende p. 1 finns även bestämmelser i Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd (MSBFS 2021:8) om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt LSO.

Räddningstjänst – förmåga och verksamhet

Övergripande beskrivning

12 § Kommunens förmåga att genomföra räddningsinsatser ska beskrivas utifrån möjligheten att vid en olycka åstadkomma effekter genom att positivt påverka utfallet av skador på människors liv och hälsa samt egendom och miljö. Av beskrivningen ska framgå hur kommunen arbetar för att bidra till de nationella målen i 1 kap. 1 och 3 §§ LSO samt de lokala mål för verksamheten som beslutas enligt 10 §.

Beskrivningen ska innehålla

1. tillgång till egna resurser,
2. tillgång till resurser i samarbete med andra kommuner,
3. alarmering av räddningsorganet,
4. brandvattenförsörjning,
5. tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs når olika delar av kommunen, inklusive larmhanteringen (responstid),
6. överlåtande åt annan att vidta inledande begränsade åtgärder,
7. samverkan med andra aktörer, och

8. varning och information till allmänheten.

Kommunen ska beskriva hur förmågan varierar inom kommunens geografiska område och över tid.

Allmänna råd

Beskrivningen av egna resurser bör innehålla räddningsresursernas huvudsakliga placering, storlek, anspänningstid och tillgång till specialresurser. Med *resurser* avses både materiel och personal, inklusive personalens kompetens. Ledningsresurser bör nämnas, men får utvecklas i delkapitlet *Ledning i räddningstjänsten*.

Beskrivningarna får exempelvis göras med hjälp av tabeller, kartbilder och/eller med hjälp av delkapitel.

Beskrivningen enligt p. 6 bör innehålla vad som överlåts och till vem.

Med *över tid* avses variationer över exempelvis dygnet eller året.

Beskrivning per olyckstyp

13 § Kommunen ska för varje typ av olycka som beskrivs i 8 §, inklusive de olyckstyper som kommunen själv valt att lägga till, beskriva vilken förmåga kommunen har att, på egen hand och i samverkan, genomföra räddningsinsatser för att hindra och begränsa skador på människors liv och hälsa samt egendom och miljö.

Beskrivningarna ska innehålla vilka effekter som är möjliga att åstadkomma genom att kommunen genomför uppgifter som inledningsvis begränsar och därefter bryter skadeförloppet. Kommunen ska beskriva vilka resurser som behövs för att genomföra uppgifterna. Kommunen ska också beskriva hur förmågan varierar inom kommunens geografiska område och hur den varierar över tid.

För olyckstypen brand i byggnad ska kommunens förmåga till utrymning med hjälp av kommunens stegutrustning beskrivas.

Allmänna råd

De dokument som utgör grunden för kommunens beskrivning av uppgifter och resurser bör anges i handlingsprogrammet. Med *resurser* avses både materiel och personal, inklusive personalens kompetens. Med *över tid* avses variationer över exempelvis dygnet eller året.

Beskrivningarna per olyckstyp kan exempelvis göras med hjälp av tabeller, kartbilder och/eller med hjälp av underkapitel.

Kommunens förmåga att utföra räddningstjänstassisterad utrymning med stegutrustning kan i vissa fall vara en dimensioneringsförutsättning enligt Boverkets föreskrifter och allmänna råd (BFS 2024:7) om säkerhet i händelse av brand i byggnader. Kommunens beskrivning av förmågan till sådan utrymning bör utformas så att den insatstid som efterfrågas i dessa regler kan utläsas i handlingsprogrammet eller i annat dokument som det hänvisas till i handlingsprogrammet.

Ledning i räddningstjänsten

14 § Kommunen ska beskriva sin förmåga till övergripande ledning av räddningstjänsten. Beskrivningen ska innehålla

1. tillgång till resurser för den övergripande ledningen, inkluderat resurser i samverkan med andra kommuner,
2. hur den övergripande ledningen är utformad,
3. hur den övergripande ledningen ständigt upprätthålls, och
4. hur den övergripande ledningen vid hög belastning kan öka sin kapacitet momentant och över tid samt anpassas utifrån faktisk och förväntad riskbild.

Allmänna råd

Beskrivningen av kommunens förmåga till övergripande ledning av räddningstjänst bör utgå från Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd (MSBFS 2021:4) om ledning av kommunal räddningstjänst.

Med *resurser* avses både materiel och personal inklusive personalens kompetens.

15 § Kommunen ska beskriva sin förmåga att leda räddningsinsatser. Beskrivningen ska innehålla

1. tillgång till egna resurser för ledning av räddningsinsatser,
2. tillgång till resurser för ledning av räddningsinsatser i samverkan med andra kommuner, och
3. tid från att larmet inkommer till 112 till att första kommunala räddningsresurs kan påbörja skadeområdesnära ledningsarbete i olika delar av kommunen.

Allmänna råd

Beskrivningen av kommunens förmåga till ledning av räddningsinsatser bör utgå från Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd (MSBFS 2021:4) om ledning av kommunal räddningstjänst.

Med *resurser* avses både materiel och personal inklusive personalens kompetens.

Samtidiga och omfattande räddningsinsatser

16 § Kommunen ska beskriva sin förmåga att, på egen hand och i samverkan med andra, hantera samtidiga räddningsinsatser utifrån lokala förhållanden. I beskrivningen ska ingå hur tillkommande räddningsinsatser kan påbörjas inom godtagbar tid samt genomföras på ett effektivt sätt.

Allmänna råd

Beskrivningen av förmågan att hantera samtidiga händelser bör utgå från förmågan att genomföra räddningsinsatser enligt 12-13 §§.

17 § Kommunen ska beskriva sin förmåga att, på egen hand och i samverkan med andra, hantera omfattande räddningsinsatser utifrån lokala förhållanden. I beskrivningen ska ingå hur externa resurser får begäras och nyttjas.

Allmänna råd

Beskrivningen av förmågan att hantera omfattande händelser bör utgå från förmågan att genomföra räddningsinsatser enligt 12-13 §§.

Med resurser avses både materiella och personella resurser. Som en del av personella resurser bör kompetens av särskild vikt beskrivas.

Förebyggande verksamhet och räddningstjänst under höjd beredskap

18 § Kommunen ska beskriva hur förhållanden under höjd beredskap kan komma att påverka den förebyggande verksamheten samt vilka prioriteringar och anpassningar som kan komma att behövas.

Kommunen ska beskriva hur förhållanden under höjd beredskap kan komma att påverka förutsättningarna för att genomföra räddningsinsatser och hur dessa förutsättningar hanteras av den egna organisationen samt i samverkan med andra kommuner.

Kommunen ska beskriva sin förmåga att, med den egna organisationen och i samverkan med andra kommuner, utföra de tillkommande uppgifter som åligger kommunen enligt 8 kap. 2 § LSO.

Uppföljning, utvärdering och lärande

19 § Kommunen ska beskriva hur verksamheten följs upp och utvärderas.

20 § Kommunen ska beskriva hur arbetet med olycksundersökningar enligt 3 kap. 10 § LSO bedrivs.

Dokumentförteckning

21 § Kommunen ska i bilaga till handlingsprogrammet ange en förteckning över avtal som träffats med anledning av det som kommunen beskriver i sitt handlingsprogram. De avtal som anges ska vara de som gäller vid tidpunkten för varje handlingsprogramms fastställande.

22 § Kommunen ska i bilaga till handlingsprogrammet ange referensdokument och vem som har beslutat dessa och när. De dokument

som anges ska vara de som gäller vid tidpunkten för varje handlingsprogramms fastställande.

Allmänna råd

Med referensdokument avses exempelvis riskanalys, tillsynsplan, förteckning över farliga verksamheter och liknande.

Beskrivning av samråd

23 § Kommunen ska i bilaga till handlingsprogrammet beskriva hur samråd har skett, när och med vem samt i förekommande fall om några särskilda frågor har varit föremål för dialog.

Hamnar och dess gränser i vatten

24 § Kommunen ska i bilaga till handlingsprogrammet för räddningstjänst i förekommande fall ange gränserna mellan kommunens respektive statens ansvarsområde för räddningsinsatser i anslutning till hamnar enligt 3 kap. 3 § FSO.

-
1. Denna författning träder i kraft den 1 januari 2027.
 2. Genom föreskrifterna upphör Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd (MSBFS 2021:1) om innehåll och struktur i kommunens handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst att gälla.
 3. Bestämmelserna i denna författning ska tillämpas på handlingsprogram som antas efter den 1 januari 2027.

Myndigheten för civilt försvar

MIKAEL FRISELL

Per Karlsson
Avdelningen för räddningstjänst

Beställningsadress:

Norstedts Juridik, 106 47 Stockholm

Telefon: 08-657 95 00

E-post: order@forlagssystem.se

Webbadress: www.nj.se/offentligapublikationer

Beställningsnummer: 19126-14

Bilaga

Kommunen får välja att besluta ett gemensamt handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst, alternativt att besluta separata handlingsprogram.

Underkapitlen i kapitel 4 ska numreras, men numreringen får skilja åt vid komplettering med ytterligare olyckstyper enligt allmänna rådet till 8 §.

Struktur för gemensamt handlingsprogram

1. Inledning
 2. Beskrivning av kommunen
 3. Styrning av skydd mot olyckor
 4. Risker
 - 4.1 Övergripande
 - 4.2 Brand i byggnad
 - 4.3 Brand utomhus
 - 4.4 Trafikolycka
 - 4.5 Olycka med farliga ämnen
 - 4.6 Naturolycka
 - 4.7 Drunkning
 - 4.8 Ras i byggnad eller annan konstruktion
 5. Värdering
 6. Mål
 7. Förebyggande – förmåga och verksamhet
 - 7.1 Tillsyn
 - 7.2 Stöd till den enskilde
 - 7.3 Rengöring och brandskyddskontroll
 - 7.4 Övriga förebyggande åtgärder
 - 7.5 Höjd beredskap
 8. Räddningstjänst – förmåga och verksamhet
 - 8.1 Övergripande
 - 8.2 Per olyckstyp
 - 8.3 Ledning i räddningstjänsten
 - 8.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser
 - 8.5 Höjd beredskap
 9. Uppföljning, utvärdering och lärande
- Bilaga A: Dokumentförteckning
Bilaga B: Beskrivning av samråd
Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten

Struktur för separata handlingsprogram

Handlingsprogram för förebyggande verksamhet

1. Inledning
2. Beskrivning av kommunen
3. Styrning av skydd mot olyckor

- 4. Risker
 - 4.1 Övergripande
 - 4.2 Brand i byggnad
 - 4.3 Brand utomhus
 - 4.4 Trafikolycka
 - 4.5 Olycka med farliga ämnen
 - 4.6 Naturolycka
 - 4.7 Drunkning
 - 4.8 Ras i byggnad eller annan konstruktion
 - 5. Värdering
 - 6. Mål
 - 7. Förebyggande – förmåga och verksamhet
 - 7.1 Tillsyn
 - 7.2 Stöd till den enskilde
 - 7.3 Rengöring och brandskyddskontroll
 - 7.4 Övriga förebyggande åtgärder
 - 7.5 Höjd beredskap
 - 8. Uppföljning, utvärdering och lärande
- Bilaga A: Dokumentförteckning
Bilaga B: Beskrivning av samråd

Handlingsprogram för räddningstjänst

- 1. Inledning
 - 2. Beskrivning av kommunen
 - 3. Styrning av skydd mot olyckor
 - 4. Risker
 - 4.1 Övergripande
 - 4.2 Brand i byggnad
 - 4.3 Brand utomhus
 - 4.4 Trafikolycka
 - 4.5 Olycka med farliga ämnen
 - 4.6 Naturolycka
 - 4.7 Drunkning
 - 4.8 Ras i byggnad eller annan konstruktion
 - 5. Värdering
 - 6. Mål
 - 7. Räddningstjänst – förmåga och verksamhet
 - 7.1 Övergripande
 - 7.2 Per olyckstyp
 - 7.3 Ledning i räddningstjänsten
 - 7.4 Samtidiga och omfattande räddningsinsatser
 - 7.5 Höjd beredskap
 - 8. Uppföljning, utvärdering och lärande
- Bilaga A: Dokumentförteckning
Bilaga B: Beskrivning av samråd
Bilaga C: Hamnar och dess gränser i vatten